

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 1999/44/EF**av 25. mai 1999****om visse sider ved forbrukerkjøp og tilknyttede garantier(*)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fællesskap, særlig artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251, på grunnlag av Forlikskomiteens felles forslag av 18. mai 1999⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Etter traktatens artikkel 153 nr. 1 og 3 skal Fællesskapet bidra til at det oppnås et høyt nivå for forbrukervern ved de tiltak som det treffer i henhold til artikkel 95.
- 2) Det indre marked utgjør et område uten indre grenser, der fritt vare-bytte og fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital er sikret. Fritt varebytte berører ikke bare næringsdrivende, men også privatpersoner. Det innebærer at forbrukere som bor i en medlemsstat, fritt skal kunne kjøpe varer på en annen medlemsstats territorium på grunnlag av et sett rimelige, ensartede minimumsregler for kjøp av forbruksvarer.
- 3) De respektive medlemsstaters lovgivning om forbrukerkjøp er ganske uensartet, med den følge at nasjonale markeder for forbruksvarer er ulike, og at det kan oppstå konkurransevridning mellom selgerne.
- 4) Forbrukere som søker å dra fordel av det indre marked ved å kjøpe varer i en annen medlemsstat enn sin bostedsstat, spiller en grunnleggende rolle for gjennomføringen av det indre marked. Det må hindres at det oppstår nye kunstige grenser, og at markedene deles opp. Forbrukernes muligheter er blitt kraftig utvidet på grunn av ny kommunikasjonsteknologi, som gir lett tilgang til distribusjonssystemene i andre medlemsstater eller i tredjestater. Uten et minimum av harmonisering av

reglene for forbrukerkjøp er det fare for at den videre utviklingen av varekjøp ved hjelp av ny kommunikasjonsteknologi blir hindret.

- 5) Innføringen av et felles sett minimumsregler for forbrukere, som gjelder uansett hvor i Fællesskapet varene er kjøpt, vil styrke forbrukernes tillit og sette dem i stand til å dra størst mulig fordel av det indre marked.
- 6) De største vanskelighetene for forbrukerne og den viktigste årsaken til tvist med selgerne er forbundet med varens manglende avtalemessighet. Derfor bør nasjonal lovgivning om forbrukerkjøp tilnærmes på dette punkt, men uten at det berører internrettslige bestemmelser og prinsipper om erstatningsansvar i og utenfor kontraktsforhold.
- 7) Varene må først og fremst være avtalemessige. Prinsippet om avtalemessighet kan betraktes som felles for de ulike nasjonale rettstradisjoner. Innenfor visse nasjonale rettstradisjoner er det ikke alltid mulig å bygge på bare dette prinsippet for å sikre forbrukerne et minimumsvern. Særlig innenfor slike rettstradisjoner kan det være nyttig med utfyllende nasjonale bestemmelser for å sikre forbrukeren vern i tilfeller der partene ikke har fastsatt særlige avtalevilkår, eller der partene har fastsatt avtalevilkår eller inngått avtaler som direkte eller indirekte opphever eller begrenser forbrukerens rettigheter. I den grad disse rettighetene følger av dette direktiv, er slike avtalevilkår eller avtaler ikke bindende for forbrukeren.
- 8) For å lette anvendelsen av prinsippet om avtalemessighet er det nyttig å innføre en presumsjon om avtalemessighet som dekker de vanligste tilfellene. Denne presumsjonen begrenser ikke prinsippet om avtalefrihet. Videre vil elementene i denne presumsjonen kunne anvendes til å fastslå om varen er avtalemessig dersom det ikke er fastsatt særlige avtalevilkår, og ved anvendelse av klausulen om minimumsvern. Den kvalitet og yteevne som forbrukeren med rimelighet kan forvente, avhenger bl.a. av om varen er ny eller brukt. Elementene i presumsjonen er kumulative. Dersom sakens omstendigheter gjør et av elementene åpenbart uhensiktsmessig, får de øvrige elementene i presumsjonen likevel anvendelse.
- 9) Selgeren bør være direkte ansvarlig overfor forbrukeren for at varen er avtalemessig. Det er den tradisjonelle løsningen som er nedfelt i medlemsstatenes respektive nasjonale lovgivning. Selgeren bør likevel i henhold til nasjonal lovgivning fritt kunne gjøre krav gjeldende mot produsenten, en tidligere selger i samme avtalekjede eller

(*) Denne fællesskapsrettsakten, kunngjort i EFT L 171 av 7.7.1999, s. 12, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 12/2000 av 28. januar 2000 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIX (Forbrukervern), se denne utgaven av EØS-tillegget til De Europeiske Fællesskaps Tidende.

(1) EFT C 307 av 16.10.1996, s. 8 og EFT C 148 av 14.5.1998, s. 12.

(2) EFT C 66 av 3.3.1997, s. 5.

(3) Europaparlamentsuttalelse av 10. mars 1998 (EFT C 104 av 6.4.1998, s. 30), Rådets felles holdning av 24. september 1998 (EFT C 333 av 30.10.1998, s. 46) og europaparlamentsbeslutning av 17. desember 1998 (EFT C 98 av 9.4.1999, s. 226). Europaparlamentsbeslutning av 5. mai 1999. Rådsbeslutning av 17. mai 1999.

enhver annen mellommann, med mindre selgeren har gitt avkall på denne retten. Dette direktiv berører ikke prinsippet om avtalefrihet mellom selgeren, produsenten, en tidligere selger eller enhver annen mellommann. Det avgjøres etter nasjonal rett hvem selgeren kan gjøre krav gjeldende mot og på hvilken måte.

- 10) Er varen ikke avtalemessig, bør forbrukeren ha rett til uten vederlag å få varen satt i den stand avtalen fastsetter, ved å velge enten retting eller omlevering, eventuelt prisavslag eller heving av kjøpet.
- 11) Forbrukeren kan i første omgang kreve retting av mangelen eller omlevering, med mindre disse befyelsene vil være umulige eller uforholdsmessige. Det bør avgjøres på en objektiv måte om en beføyelse er uforholdsmessig. En beføyelse er uforholdsmessig dersom den ville påføre selgeren kostnader som er urimelige i forhold til kostnadene ved en annen beføyelse. For at kostnadene skal anses som urimelige, må de være vesentlig høyere enn kostnadene ved den andre beføyelsen.
- 12) Er varen ikke avtalemessig, kan selgeren som forliksmulighet alltid tilby forbrukeren en eller annen form for tilgjengelig beføyelse. Det er opp til forbrukeren å avgjøre om forslaget skal godtas eller avvises.
- 13) For å gi forbrukerne mulighet til å dra fordel av det indre marked og kjøpe forbruksvarer i en annen medlemsstat, bør det tilrås at produsenter av forbruksvarer som markedsføres i flere medlemsstater, i forbrukernes interesse vedlegger sine varer en liste som angir minst én kontaktadresse i hver medlemsstat der den aktuelle varen markedsføres.
- 14) Henvisningene til leveringstidspunktet innebærer ikke at medlemsstatene må endre sine regler om risikoens overgang.
- 15) Medlemsstatene kan fastsette at enhver tilbakebetaling til forbrukeren kan nedsettes for å ta hensyn til forbrukerens bruk av varen etter at den ble levert. Nærmere bestemmelser om gjennomføring av heving av avtalen kan fastsettes i nasjonal lovgivning.
- 16) Brukte varer er etter sin natur vanligvis umulige å omlevere. Forbrukerens rett til omlevering gjelder derfor vanligvis ikke for disse varene. For slike varer kan medlemsstatene gi partene mulighet til å avtale en kortere ansvarsperiode.
- 17) Det tidsrom selgeren er ansvarlig for enhver mangel som foreligger ved levering av varen, bør begrenses. Medlemsstatene kan også fastsette en frist for utøvelse av forbrukerens rettigheter, forutsatt at den ikke utløper innen to år etter leveringstidspunktet. Dersom reklamasjonsfristen etter nasjonal lovgivning ikke begynner å løpe fra leveringstidspunktet, kan reklamasjonsfristens samlede varighet ikke være kortere enn to år regnet fra leveringstidspunktet.
- 18) Ved retting, omlevering eller forhandlinger mellom selger og forbruker om en minnelig ordning, kan medlemsstatene eventuelt og i samsvar med sine internrettslige bestemmelser fastsette regler for utsettelse eller avbrudd av det tidsrom en mangel skal vise seg, samt av reklamasjonsfristen.
- 19) Medlemsstatene bør ha adgang til å fastsette en frist for å informere selgeren om den manglende avtalemessigheten. Medlemsstatene kan fastsette et høyere vernnivå for forbrukeren ved ikke å innføre en slik forpliktelse. Under enhver omstendighet bør forbrukere i hele Fellesskapet gis en frist på minst to måneder til å underrette selgeren om en mangel.
- 20) Medlemsstatene bør søke å unngå at denne tidsfristen blir til ulempe for forbrukere som handler over landegrensene. Medlemsstatene bør underrette Kommisjonen om sin bruk av denne bestemmelsen. Kommisjonen bør overvåke virkningen for forbrukerne og for det indre marked av de ulike måtene å anvende denne bestemmelsen på. Opplysninger om den løsningen en medlemsstat har valgt, bør være tilgjengelige for de andre medlemsstatene og for forbrukere og forbrukerorganisasjoner i hele Fellesskapet. En oversikt over situasjonen i alle medlemsstatene bør derfor offentliggjøres i De Europeiske Fellesskaps Tidende.
- 21) Med hensyn til visse varekategorier er det gjeldende praksis at selgere og produsenter gir garantier som sikrer forbrukeren mot enhver mangel som måtte vise seg innen et visst tidsrom. En slik praksis kan bidra til økt konkurranse. Selv om slike garantier er et legitimt virkemiddel i markedsføringen, må de ikke villede forbrukeren. For å sikre at forbrukeren ikke blir villedet, bør garantier inneholde visse opplysninger, bl.a. en erklæring om at garantien ikke berører forbrukerens lovfestede rettigheter.
- 22) Partene kan ikke avtale å begrense eller sette til side de rettigheter som er innrømmet forbrukerne, siden det rettslige vernet da ville bli innholdsløst. Dette prinsippet bør også gjelde for klausuler som lar det være underforstått at forbrukeren var kjent med alle mangler som forelå ved forbruksvaren på det tidspunkt avtalen ble inngått. Det vern som forbrukerne gis i henhold til dette direktiv, bør ikke innskrenkes fordi en ikke-medlemsstats lovgivning er blitt valgt som gjeldende for avtalen.
- 23) De ulike medlemsstaters lovgivning og rettspraksis på dette området viser at det er økende interesse for å sikre forbrukerne et høyt vernnivå. I lys av denne utviklingen og erfaringene med gjennomføringen av dette direktiv kan det vise seg nødvendig med en mer omfattende harmonisering, særlig at det fastsettes at produsenten hefter direkte for de mangler vedkommende er ansvarlig for.

- 24) Medlemsstatene bør ha mulighet til å vedta eller opprettholde strengere bestemmelser på det område som omfattes av dette direktiv, for å sikre forbrukerne et enda høyere vernnivå.
- 25) I henhold til kommisjonsrekommendasjon av 30. mars 1998 om de prinsipper som får anvendelse på organer med ansvar for utenomrettslig løsning av forbrukertvister⁽¹⁾ kan medlemsstatene opprette organer som sikrer upartisk og effektiv behandling av klager nasjonalt og på tvers av landegrensene, og som forbrukerne kan bruke som meglere.
- 26) For å verne forbrukernes felles interesser bør dette direktiv føyes til listen over direktiver i vedlegget til europaparlaments- og rådsdirektiv 98/27/EF av 19. mai 1998 om nedlegging av forbod med omsyn til forbrukerinteresser⁽²⁾ –

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Virkeområde og definisjoner

1. Dette direktiv har som formål å tilnærme medlemsstatenes lover og forskrifter om visse sider ved forbrukerkjøp og tilknyttede garantier for å sikre et ensartet minimumsnivå for forbrukervern innenfor rammen av det indre marked.
2. I dette direktiv menes med:
  - a) «forbruker»: enhver fysisk person som i avtaler omfattet av dette direktiv handler for formål som ikke er knyttet til vedkommendes yrkes- eller forretningsvirksomhet,
  - b) «forbruksvare»: enhver løsørengjenstand, med unntak av
    - varer som selges på tvangsauksjon eller på annen måte i henhold til lov,
    - vann og gass når disse varene ikke selges i et avgrenset volum eller en bestemt mengde,
    - elektrisitet,
  - c) «selger»: enhver fysisk eller juridisk person som selger forbruksvarer i henhold til en avtale innenfor rammen av sin yrkes- eller forretningsvirksomhet,
  - d) «produsent»: den som produserer en forbruksvare, den som importerer en forbruksvare til Fellesskapets territorium, eller enhver person som framstår som produsent ved å påføre varen sitt navn, sitt varemerke eller et annet særlig kjennetegn,
  - e) «garanti»: enhver forpliktelse som en selger eller en produsent har påtatt seg overfor forbrukeren til uten tilleggskostnader å tilbakebetale kjøpesummen eller omlevere, utbedre eller på annen måte avhjelpe mangler ved forbruksvaren dersom den ikke svarer til de

spesifikasjoner som framgår av garantierklæringen eller av den relevante reklamen,

- f) «retting»: å sette forbruksvaren i den stand avtalen fastsetter i tilfelle manglende avtalemessighet.
3. Medlemsstatene kan fastsette at uttrykket «forbruksvare» ikke omfatter brukte varer som selges på offentlig auksjon der forbrukere har mulighet til selv å være til stede ved auksjonen.
4. I henhold til dette direktiv skal avtaler om levering av forbruksvarer som skal tilvirkes eller produseres, også anses som salgavtaler.

Artikkel 2

Avtalemessighet

1. Selgeren må levere forbrukeren avtalemessig vare.
2. Forbruksvaren presumeres å være avtalemessig dersom den
  - a) er i samsvar med selgerens beskrivelse og har de egenskaper som svarer til en vareprøve eller modell som selgeren har framlagt for forbrukeren,
  - b) er egnet til ethvert særlig formål som forbrukeren ønsker den til, når forbrukeren har gjort selger kjent med dette på det tidspunkt avtalen ble inngått, og selgeren har godtatt det,
  - c) er egnet til de formål som varer av samme type vanligvis brukes til,
  - d) har den beskaffenhet og den yteevne som er vanlig for varer av samme type, og som forbrukeren med rimelighet kan forvente når det tas hensyn til varens art og eventuelle opplysninger gitt offentlig om den av selgeren, produsenten eller dennes representant, særlig i reklame eller merking.
3. Det anses ikke å foreligge manglende avtalemessighet etter denne artikkel dersom forbrukeren på det tidspunkt avtalen ble inngått, hadde kjennskap til eller ikke med rimelighet kunne være ukjent med den manglende avtalemessigheten, eller dersom den manglende avtalemessigheten skyldes materialer levert av forbrukeren.
4. Selgeren skal ikke være bundet av offentlige opplysninger som nevnt i nr. 2 bokstav d) dersom selgeren
  - viser at han/hun ikke hadde kjennskap til og ikke med rimelighet kunne ha hatt kjennskap til den aktuelle opplysning,
  - viser at opplysningen var blitt rettet på det tidspunkt avtalen ble inngått, eller
  - viser at opplysningen ikke kan ha hatt innvirkning på beslutningen om å kjøpe forbruksvaren.

⁽¹⁾ EFT L 115 av 17.4.1998, s. 31.

⁽²⁾ EFT L 166 av 11.6.1998, s. 51.

5. Manglende avtalemessighet som skyldes uriktig installering av forbruksvaren, skal likestilles med manglende avtalemessighet for så vidt gjelder varer, når installering av varen inngår i salgsavtalen for varen og varen ble installert av selger eller under dennes ansvar. Dette skal også gjelde dersom forbrukeren selv installerer en vare som er beregnet på det, og uriktig installering skyldes en mangel ved installasjonsveiledningen.

Artikkel 3

Forbrukerens rettigheter

1. Selgeren skal være ansvarlig overfor forbrukeren for manglende avtalemessighet som foreligger på tidspunktet for levering av varen.

2. Ved manglende avtalemessighet skal forbrukeren ha rett til uten vederlag å få varen satt i den stand avtalen fastsetter ved retting eller omlevering, i samsvar med nr. 3, eller til et passende prisavslag eller til å heve kjøpet med hensyn til denne varen, i samsvar med nr. 5 og 6.

3. I første omgang kan forbrukeren kreve at selgeren utbedrer varen eller omleverer, i begge tilfeller uten vederlag, med mindre dette er umulig eller uforholdsmessig.

En beføyelse skal anses som uforholdsmessig dersom den påfører selgeren kostnader som i forhold til den alternative beføyelsen er urimelige, idet det tas hensyn til

- den verdi varen ville ha hatt dersom den hadde vært avtalemessig,
- betydningen av den manglende avtalemessigheten,
- om den alternative beføyelsen kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for forbrukeren.

Retting eller omlevering skal fullføres innen rimelig tid og uten vesentlig ulempe for forbrukeren, idet det tas hensyn til varens art og forbrukerens formål med å anskaffe varen.

4. Uttrykket «uten vederlag» i nr. 2 og 3 viser til de kostnader som det har vært nødvendig å påføre forbrukeren for å sette varen i den stand avtalen fastsetter, særlig forsendelses-, arbeids- og materialkostnader.

5. Forbrukeren kan kreve et passende prisavslag eller heve avtalen

- dersom forbrukeren verken har krav på retting eller omlevering, eller
- dersom selgeren ikke har fullført avhjelpen innen rimelig tid, eller
- dersom selgeren ikke har fullført avhjelpen uten vesentlig ulempe for forbrukeren.

6. Forbrukeren har ikke rett til å heve avtalen dersom den manglende avtalemessigheten er uvesentlig.

Artikkel 4

Regressrett

Dersom den endelige selger er ansvarlig overfor forbrukeren for en manglende avtalemessighet som skyldes en handling eller unnløst begått av produsenten, en tidligere selger i samme avtalekjede eller en annen mellommann, skal den endelige selger ha rett til å gjøre krav gjeldende mot den eller de ansvarlige person(er) i avtalekjeden. Det skal avgjøres etter nasjonal rett hvilken eller hvilke ansvarlige person(er) den endelige selger kan gjøre krav gjeldende mot, samt på hvilken måte og på hvilke vilkår han/hun kan utøve denne retten.

Artikkel 5

Frister

1. Selgeren skal i henhold til artikkel 3 være ansvarlig når den manglende avtalemessigheten viser seg innen to år etter at varen er levert. Dersom rettighetene fastsatt i artikkel 3 nr. 2 i henhold til nasjonal lovgivning er underlagt en reklamasjonsfrist, skal denne ikke utløpe innenfor et tidsrom på to år etter levering.

2. Medlemsstatene kan fastsette at forbrukeren for å benytte seg av sine rettigheter må underrette selgeren om den manglende avtalemessigheten innen et tidsrom av to måneder etter at vedkommende oppdaget den.

Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om sin bruk av dette nummer. Kommisjonen skal overvåke den virkning medlemsstatenes valgmulighet har for forbrukerne og for det indre marked.

Senest 7. januar 2003 skal Kommisjonen utarbeide en rapport om den løsningen medlemsstatene har valgt for dette nummer. Rapporten skal offentliggjøres i *De Europeiske Fællesskaps Tidende*.

3. Med mindre noe annet blir bevist, skal manglende avtalemessighet som viser seg innen seks måneder etter at varen er levert, presumeres å ha foreligget på leveringstidspunktet, unntatt dersom denne formodning er uforenlig med varens eller den manglende avtalemessighetens art.

Artikkel 6

Garantier

1. En garanti skal være rettslig bindende for garantigiveren på de vilkår som er fastsatt i garantierklæringen og i tilknyttet reklame.

2. Garantien skal

- fastslå at forbrukeren har lovfestede rettigheter i henhold til gjeldende nasjonal lovgivning om forbrukerkjøp og gjøre det klart at disse rettighetene ikke berøres av garantien,

- på en enkel og lettfattelig måte angi garantiens innhold og de vesentlige opplysninger som er nødvendige for å gjøre bruk av garantien, særlig garantiens varighet og geografiske virkeområde samt garantigiverens navn og adresse.

3. På anmodning fra forbrukeren skal garantien stilles til rådighet skriftlig eller på et annet varig medium som er til rådighet for forbrukeren og tilgjengelig for ham/henne.

4. Den medlemsstat der forbruksvaren markedsføres, kan på sitt territorium i samsvar med reglene i traktaten fastsette at garantien skal utarbeides på ett eller flere språk som den velger blant Fællesskapets offisielle språk.

5. Dersom en garanti er i strid med kravene i nr. 2, 3 eller 4, skal dette på ingen måte berøre garantiens gyldighet, og forbrukeren kan fortsatt stole på garantien og kreve at den blir oppfylt.

Artikkel 7

Bestemmelsenes ufravikelige karakter

1. Avtalevilkår eller avtaler inngått med selgeren før selgeren er gjort kjent med den manglende avtalemessigheten, og som direkte eller indirekte opphever eller begrenser de rettigheter som følger av dette direktiv, skal i henhold til nasjonal lovgivning ikke være bindende for forbrukeren.

Når det dreier seg om brukte varer, kan medlemsstatene fastsette at selgeren og forbrukeren kan bli enige om avtalevilkår eller avtaler som fastsetter kortere frist for selgers ansvar enn fristen fastsatt i artikkel 5 nr. 1. En slik frist kan ikke være kortere enn ett år.

2. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at forbrukeren ikke fratras det vern som dette direktiv gir, når en ikke-medlemsstats rett velges som den lov som får anvendelse på avtalen, og avtalen har nær tilknytning til medlemsstatenes territorium.

Artikkel 8

Nasjonal lovgivning og minimumsvern

1. Utøvelsen av rettighetene i henhold til dette direktiv berører ikke andre rettigheter som forbrukeren kan påberope seg etter nasjonale regler for ansvar i og utenfor kontraktsforhold.

2. Medlemsstatene kan på det område som omfattes av dette direktiv, vedta eller opprettholde strengere bestemmelser dersom de er forenlige med traktaten, for å sikre et høyere vernnivå for forbrukeren.

Artikkel 9

Medlemsstatene skal treffe hensiktsmessige tiltak for å informere forbrukeren om bestemmelser i nasjonal lovgivning

som innarbeider dette direktiv og oppfordre bransjeorganisasjonene til å orientere forbrukerne om deres rettigheter dersom dette er hensiktsmessig.

Artikkel 10

I vedlegget til direktiv 98/27/EF skal nytt nr. 10 lyde:

«10. Europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/44/EF av 25. mai 1999 om visse sider ved forbrukerkjøp og tilknyttede garantier (EFT L 171 av 7.7.1999, s. 12).».

Artikkel 11

Innarbeiding i nasjonal lovgivning

1. Medlemsstatene skal senest 1. januar 2002 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommissjonen om dette.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommissjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 12

Revisjon

Kommissjonen skal senest 7. juli 2006 gjennomgå anvendelsen av dette direktiv på nytt og framlegge rapport for Europaparlamentet og Rådet. I rapporten skal det blant annet vurderes om det er behov for å innføre direkte produsentansvar, og rapporten skal eventuelt vedlegges forslag.

Artikkel 13

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fællesskaps Tidende*.

Artikkel 14

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 25. mai 1999.

For Europaparlamentet

For Rådet

J. M. GIL-ROBLES

H. EICHEL

President

Formann